

TARTU ÜLIKOOL
FILOSOOFIATEADUSKOND
EESTI JA ÜLDKEELETEADUSE INSTITUUT
Eesti keele (võõrkeelena) osakond

Jelena Sutenkova

ALGTASEME TESTI JA B1-TASEME TESTI VÕRDLUS JA ANALÜÜS

Bakalaureusetöö

Juhendaja Maarika Teral

Tartu 2013

SISUKORD

SISUKORD.....	2
SISSEJUHATUS	4
1. KEELEOSKUS	6
1.1 Mis on keeleoskus?	6
1.2 Keeleoskuse komponendid.....	6
1.3 Keeleoskustasemed	8
2. ALGTASEMEL JA B1-TASEMEL KEELEKASUTAJA.....	12
3. TESTIDE VÕRDLUS JA ANALÜÜS KONTROLLITAVATE OSAOSKUSTE JA PÄDEVUSTE KAUPA	14
3.1 Tasemete võrdlus ja analüüs keeleoskuste kaupa	14
3.1.1 Kirjutamisoskusele esitatavate nõuete võrdlus ja analüüs	15
3.1.2 Kuulamisoskusele esitatavate nõuete võrdlus ja analüüs.....	16
3.1.3 Lugemisoskusele esitatavate nõuete võrdlus ja analüüs	17
3.1.4 Rääkimisoskusele esitatavate nõuete võrdlus ja analüüs	18
3.2 Tasemete võrdlus ja analüüs pädevuste kaupa.....	21
3.2.1 Sõnavarapädevuse kirjelduse võrdlus ja analüüs	21
3.2.2 Grammatikapädevuse kirjelduse võrdlus ja analüüs.....	22
3.3 Kokkuvõtte osaoskuste ja pädevuste analüüsist.....	23
4. ALGTASEME JA B1-TASEME TESTI KIRJELDUS JA VÕRDLUS	25
4.1 Algtaseme testi kirjeldus	25
4.2 B-1 taseme testi kirjeldus	26
4.3 Algtaseme ja B1-taseme testide võrdlus	27

4.3.1 Kirjutamisosade võrdlus	28
4.3.2 Kuulamisosade võrdlus	28
4.3.3 Lugemisosade võrdlus.....	29
4.3.4 Rääkimisosade võrdlus	30
KOKKUVÕTE.....	31
KIRJANDUS	32
THE COMPARISON AND THE ANALYSIS OF BASIC LEVEL AND B1-LEVEL TESTS. SUMMARY	34

SISSEJUHATUS

Inimese oskus kõneleda erinevates keeltes on väga tähtis, kui inimene tahab olla oma elus edukas. Erinevad inimesed omandavad üht ja sama võõrkeelt eri tasemel, sõltuvalt sellest, milleks nad keelt kasutavad - näiteks suhtlustasandil või ametialaselt suhtlemiseks.

Keeleoskuse taseme aitab määrata keeleoskustest. Keeleoskustesti eesmärgiks on välja selgitada õppija osaoskused võõrkeele valdamisel. Keeleoskuse mõõtmise vahendiks on mitmesugused testid, konkreetne testiliik valitakse lähtuvalt testimise eesmärgist.

Eesti keeleoskuse tasemetestid on pädevustestid. Testi sooritaja näitab, kuidas ta suudab eesti keelt kasutades toime tulla erinevates situatsioonides. (Hausenberg jt 2003: 19) Vastavalt haridus- ja teadusministri määrusele kontrollitakse eksamil nelja osaoskust: kuuldu mõistmine, loetu mõistmine, kirjutamine ja rääkimine (<https://www.riigiteataja.ee/akt/113092012005>).

Eesti keele oskust mõõdetakse tasemetestide abil alates 1991. aastast. Keeleoskuse tasemed olid jagatud kategooriate vahel, kus „A“ kategooria oli kõige nõrgem keele valdamise tase ja „F“ kategooria kõige kõrgem. Aastal 1996 võeti Vabariigi Valitsuse määrusega kasutusele keeleoskustasemed – alg-, kesk- ja kõrgtase (Kirss, Karu 2008: 11). Alates 1999. aastast hakati kasutama uusi tasemeteste eesti keele oskuse mõõtmiseks.

Aastal 2008 viidi eesti keele oskuse nõuded vastavusse Euroopa Nõukogu keeleõppe raamdokumendiga. 2008. aastal asendati varem kehtinud tasemed Vabariigi Valitsuse määrusega. Keeleoskuse kirjeldamisel ja hindamisel kasutatakse Euroopa Nõukogu koostatud Euroopa keeleõppe raamdokumendis määratletud 6 keeleoskustaset: A-tase, mis jaguneb A1- ja A2-tasemeks; B-tase, mis jaguneb B1- ja B2-tasemeks ning C-tase, mis jaguneb C1- ja C2-tasemeks. Vastavalt sellele määrusele loetakse algtaseme tunnistusega tõendatud keeleoskus vastavaks B1-tasemel keeleoskusele (<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12983186>).

Käesoleva töö eesmärgiks on võrrelda omavahel algtaseme testi, mis kehtis aastani 2008 ning B1-taseme testi kirjeldust ja võrrelda ning analüüsida teste osaoskuste kaupa, saamaks ettekujutust, milliseid muutusi üleminek endaga kaasa tõi.

1. KEELEOSKUS

1.1 Mis on keeleoskus?

Kui inimene tahab olla oma elus edukas, peab ta lisaks emakeelele oskama teisigi keeli. Teise keele õppimiseks on olemas erinevad meetodid. Iga õpetaja valib oma meetodi, kuidas ta õpetab oma õpilastele teist keelt ehk võõrkeelt. Iga meetod hõlmab endas grammatika ning sõnavara õppimist. Kuid ainult sellest on vähe. Õpetaja peab õpetama oma õpilast lugema ja kuulama, rääkima ja kirjutama võõrkeeles. Kui õppija omandab need osaoskused, omandab ta suuremal või väiksemal määral oskuse teises keeles suhelda.

1.2 Keeleoskuse komponendid

Kommunikatiivne lähenemisviis on saanud valdavaks keeleoskuse komponentide kirjeldamisel. Kuid erinevatel teadlastel on oma arusaam, missugustest komponentidest koosneb keeleoskus ja kuidas need komponendid on omavahel seotud. (Hausenberg jt 2003: 8)

1972. aastal võttis Dell Hymes kasutusele mõiste **suhtluspädevus**, mis on saanud kommunikatiivse keeleoskuse keskseks mõisteks. Tema tõlgenduses sisaldab see lisaks keelepädevusele veel sotsiolingvistilist pädevust. Hymes rõhutab, et grammatika reeglite kõrval peab teadma ka seda, millal ja milliseks mingit vormi kasutatakse. (Hausenberg jt 2003: 8-9)

1980. aastal jagasid Michael Canale ja Merrill Swain oma töös „Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing“ suhtluspädevuse kolmeks komponendiks: grammatikapädevuseks, sotsiolingvistiliseks pädevuseks ja strateegiapädevuseks (Canale, Swain 1980: 27). Hiljem käsitles Canale (1983) sotsiolingvistilist pädevust (oskus kasutada keelt sotsiaalselt sobivas olukorras) ja diskursusepädevust (oskus osaleda ladusas ja sidusas dialoogis) eraldi (viidatud Bachman 1990: 85 järgi).

Lyle Bachman (1990) on kommunikatiivse keeleoskuse mudelit laiendanud. Kommunikatiivne keeleoskus koosneb ühelt poolt teadmistest ja teiselt poolt võimest rakendada neid vastavalt kontekstile. (Bachman 1990: 84)

Bachmani kommunikatiivse keeleoskuse mudelit arendatakse edasi Euroopa Nõukogu 2001. aastal ilmunud dokumendis *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching and assessment*. Käesolevas töös kasutatakse 2007. aastal ilmunud tõlget „Euroopa keeleõppe raamdokument: õppimine, õpetamine ja hindamine“ (edaspidi EKR), milles on tutvustatud keelte õppimise, õpetamise ja hindamise ühtseid põhimõtteid ning tasemesüsteemi. Hakatakse eristama kahte liiki pädevusi: üldpädevus ja suhtluspädevus. (EKR: 2007: 24-31)

Üldpädevusse kuuluvad komponendid (deklaratiivsed teadmised, oskused ja oskusteave, eksistentsiaalne pädevus ning õpivõime) ei ole otseselt seotud keeleoskusega, kuid nad aitavad kaasa keele õppimisel ja on vajalikud keele kasutamisel.

Suhtluspädevuse alla kuuluvad: keelepädevus (sõnavara-, grammatika-, semantika-, fonoloogia-, ortograafia- ja ortoepiapädevus), sotsiolingvistiline pädevus (sotsiaalsete suhete keelelised tähistajad, viisakusreeglid, rahvatarkuse väljendvara, registrierinevused, murre ja aktsent) ja pragmatiline pädevus (diskursi- ehk diskursusepädevus, funktsioonipädevus) (EKR 2007: 126-145).

Keeleoskuse komponentide mõõtmise vahendiks on mitmesugused testid, testiliigi valik sõltub testimise eesmärgist (Kikerpill 2010: 4). Eesti keele oskuse mõõtmiseks kasutatakse pädevustesti, mis aitab kindlaks teha, kuidas sooritaja suudab eesti keelt kasutades toime tulla erinevates situatsioonides (Hausenberg jt 2003: 19).

Eesti keele tasemeeksamil kontrollitakse nelja osaoskust: kuuldu mõistmine, loetu mõistmine, kirjutamine ja rääkimine (<https://www.riigiteataja.ee/akt/113092012005>). Need osaoskused kuuluvad suhtluspädevuse alla.

1.3 Keeleoskustasemed

Vastavalt õppija võõrkeeleteadmiste ja -oskustele võib teda paigutada ühte kolmest rühmast: algaja, kesktasemel või edasijõudnud õppija. Selleks, et öelda, missugusse rühma õppija kuulub, on vajalikud keeleoskustasemed.

1996. aastal tõi Krista Kerge oma raamatus „Funktsionaalse keeleoskuse taseme määratlemine“ ära keelelise asjatundlikkuse skaala (Tabel 1).

Tabel 1. Keelelise asjatundlikkuse skaala (Kerge 1996: 10)

9	Valdab keelt täielikult: keelekasutus on täiuslik, sujuv, asjakohane ja hästi organiseeritud. Erandlik keeleoskuse tase, mille tavaliselt saavutavad vaid haritud erialainimesed (professionaalid).
8	Kommunikeerub tõhusalt ja asjakohaselt ka nõudlikes suulise ja kirjaliku keelekasutuse olukordades. Keelekasutus on sujuv ja mitmes mõttes emakeelelähedane. On juhuslikke probleeme teravmeelsete stilistiliste eristuste ja idioomidega.
7	Suhtleb tõhusalt ja asjakohaselt mitmetes suulist ja kirjalikku keelekasutust nõudvais olukordades. Keelekasutus on mitmekülgne, sujuv ja ligi veatu, jättes vaid nõrga mulje, et tegu pole emakeelega. Mõistab raskusteta nii üld- kui ka erialakeelt.
6	Suhtleb asjakohaselt nii suuliste kui ka kirjalike ülesannete ja situatsioonide puhul, mis on seotud tööga ja vaba ajaga. Väljendub arusaadavalt ja keel on harva takistuseks tõhusale suhtlusele. Juhuslikud vead - kohatused viivad harva vääritlemisteni. Tabab nii üld- kui ka erialatekstide tuuma, kuid probleeme on üksikasjadega. Emakeele interferents on märgatav, kuid mitte häiriv.
5	Suhtleb hästi tuttavate kirjalike ja suuliste ülesannete ning situatsioonide korral, olgu need seotud töö või vaba ajaga. Pingutab, et olla tõhus suhtleja. Vead takistavad mõistmist harva, kuid keel ei ole alati sujuv ega asjakohane. Ilmne emakeele ja teiste keelte interferents. Mõistab korralisi suulisi ja kirjalikke tekste ning takerdub harva, paludes juttu korrata või haarates sõnaraamatu.

4	Tuleb suhteliselt hästi toime tuttavate suulise suhtluse olukordadega. Saab hakkama rutiinsete kirjalike ülesannetega, seostugu need töö või vaba aja. Emakeele ja/või teiste keelte interferents on ilmne. Kõne sujuvus ning sõnavara ja grammatiliste tarindite oskus on piisav, kuid oskused ei pruugi olla tasakaalus. Mõistab üldtekste, nt ajaleheartikleid, kuid vahel vajab sõnastikku.
3	Keeleoskusest piisab enamiku tuttavate kirjalike ja suuliste ülesannete ja olukordade puhul, kuid uudsed olukorrad valmistavad raskusi. Mõistab aeglast ja hoolikat juttu ning saab tavaliselt aru lihtsa teksti (nt lühikese leheloo) tuumast.
2	Keeleoskusest piisab, et saada hakkama rutiinsete kirjalike ja suuliste ülesannete ning olukordadega. Sõnastiku abil suudab välja sõeluda lihtsate teadete põhisisu. Paraku põhjustavad uudsed olukorrad sageli väärarvamusi ja arusaamiskõrki.
1	Keeleoskusest piisab, et saada hakkama kõige lihtsamate suuliste ja kirjalike ülesannete ning olukordadega. Mõistab vähemalt, millest tuttavat ainet puudutavates tekstides on juttu. Teab mõnd põhilist tarindit ja valdab põhisisu.

Skaala jaotab keeleoskustasemed üheksaks eri tasemeks, kus 1. tase on kõige madalama ja 9. tase kõige kõrgema asjatundlikkuse tase. Tasemed esimesest kolmandani vastavad algtasemele. Algtasemel on vaja osata esimesel kolmel asjatundlikkuse tasemel nõutavat, samal ajal on see kesktaseme kõige madalam tase. (Hausenberg jt 2003: 13)

1996. aastal võeti Vabariigi Valitsuse määrusega kasutusele keeleoskustaseme mõiste ning keeleoskustasemed jagati kolmeks:

- 1) algtase – eesti keele piiratud suuline ja elementaarne kirjalik oskus. Isik saab aru aeglasest ja selgest kõnest, tuleb toime tuttavates suhtlussituatsioonides, mõistab üldjoontes lihtsama teksti sisu ja suudab täita blankette ning kirjutada lühikesi teateid;
- 2) kesktase – eesti keele suuline ja piiratud kirjalik oskus. Isik saab aru normaalse tempoga kõnest, mõistab igapäevaelu kajastavate tekstide sisu, suudab suhelda igapäevaelu situatsioonides ja kirjutada erinevaid tarbetekste;

3) kõrgtase – eesti keele suuline ja kirjalik oskus. Isik saab aru keerulisematest tekstidest, tuleb toime nõudlikes suhtlussituatsioonides, kirjutab stiililt ja funktsioonilt erinevaid tekste. (<https://www.riigiteataja.ee/akt/33330>)

Euroopa Nõukogu tellimisel töötas Brian North 1990ndate aastate keskel välja keeleoskustaseme 6-tasemelise süsteemi (Tabel 2). Praeguseks on see saanud valdavaks kogu Euroopas. Euroopa Nõukogu keeleoskustasemete süsteemi eeliseks on selle paindlikkus. (Hausenberg jt 2003: 14)

Tabel 2. EN ühtsed keeleoskustasemed. Üldskaala (EKR 2007: 39)

Vilunud keelekasutaja	C2	Mõistab vaevata kõike kuulnut ja loetut. Oskab resümeerida eri tüüpi suuliste ja kirjalike allikate teavet ja sõnastada neis esitatud põhjendusi ja arutlusi. Oskab end spontaanselt, lodusalt ja täpselt väljendada, eristades ka keerukamate situatsioonide peenemaid tähendusvarjundeid.
	C1	Mõistab pikki ja keerukaid tekste, tabab ka varjatud tähendust. Oskab end spontaanselt ja lodusalt mõistetavaks teha, väljendeid eriti otsimata. Oskab kasutada keelt paindlikult ja tulemuslikult nii avalikes, õpi- kui ka tööoludes. Oskab luua selget, loogilist, üksikasjalikku teksti keerukatel teemadel, kasutades sidusvahendeid ja sidusust loovaid võtteid.
Iseseisev keelekasutaja	B2	Mõistab keerukate abstraktsel või konkreetsel teemal tekstide ning erialase mõttevahetuse tuuma. Suudab spontaanselt ja lodusalt vestelda sama keele emakeelse kõnelejaga. Oskab paljudel teemadel luua selget, üksikasjalikku teksti ning selgitada oma vaatenurka, kaaluda kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi.
	B1	Mõistab kõike olulist endale tuttavale teemal, nagu töö, kool, vaba aeg vm. Saab enamasti hakkama välisriigis, kus vastavat keelt räägitakse. Oskab koostada lihtsat teksti tuttavale või enda jaoks huvipakkuvale teemal. Oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning lühidalt põhjendada-selgitada oma seisukohti ja plaane.

Algtasemel keelekasutaja	A2	Mõistab lauseid ja sageli kasutatavaid väljendeid, mis seostuvad talle oluliste valdkondadega (näiteks info enda ja pere kohta, sisseostude tegemine, kodukoht, töö). Tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel teemadel. Oskab lihtsate fraaside ja lausete abil kirjeldada oma perekonda, teisi inimesi ja elutingimusi ning väljendada oma vajadusi.
	A1	Mõistab ja kasutab igapäevaseid väljendeid ja lihtsamaid fraase, et oma vajadusi rahuldada. Oskab ennast ja teisi tutvustada ning pärida elukoha, tuttavate inimeste ja asjade järele ning vastata sama ringi küsimustele. Suudab suhelda lihtsas keeles, kui vestluspartner räägib aeglaselt ja selgelt ning on valmis aitama.

1. juulil 2008 liitus ka Eesti Euroopa ühtsete keeleoskustasemete süsteemiga. Sellest ajast on eesti keele oskuse tasemed viidud vastavusse Euroopa Nõukogu ühtsete keeleoskustasemetega – algtasemel keelekasutaja - A, iseseisev keelekasutaja - B, viilunud keelekasutaja - C. Iga tase omakorda jaguneb alltasemeteks A1 ja A2, B1 ja B2, C1 ja C2. (Ilves 2008: 17) Igal alltasemel on oma nimetus: A1 – läbimurdetase; A2 – esmane keeleoskus; B1 – suhtlusläve tase; B2 – edasijõudnu tase; C1 – vaba suhtluse pädevus ehk vaba keeleoskus; C2 – haritud emakeelekõneleja tase.

2. ALGTASEMEL JA B1-TASEMEL KEELEKASUTAJA

Algtasemel ja B1-tasemel keeleteadajate keeleteadusele esitatavad nõuded on veidi erinevad.

Algtasemel keeleteadajal oli eesti keele piiratud suuline ja elementaarne kirjalik oskus. Vastavalt 1996. aasta Vabariigi Valitsuse määrusele saab algtasemel keeleteadaja „aru aeglasest ja selgest kõnest, tuleb toime tuttavates suhtlussituatsioonides, mõistab üldjoontes lihtsama teksti sisu ja suudab täita blankette ning kirjutada lühikesi teateid.“ (<https://www.riigiteataja.ee/akt/33330>).

Vastavalt Vabariigi valitsuse 1999. aasta määrusele nõuti keeleteadust vähemalt algtasemel avalikelt teenistujatelt ning valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste töötajatelt, samuti avalik-õiguslike juriidiliste isikute ja nende asutuste töötajatelt, kelle teenistuskohustused või tööülesanded olid konkreetset laadi, keeleteaduskorrad rutiinsed ja kirjalik töö piirdus tüüpdokumentidega (<https://www.riigiteataja.ee/akt/77710>).

2008. aastal täpsustati keeleteadusnõudeid. B1-tasemel keeleteadaja mõistab vastavalt uuele Euroopa keeleteaduse raamdokumendis avaldatud skaalale: „kõike olulist endale tuttavatel teemal, nagu töö, kool, vaba aeg vm. Saab enamasti hakkama välisriigis, kus vastavat keelt räägitakse. Oskab koostada lihtsat teksti tuttavatel või enda jaoks huvipakkuvatel teemal. Oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning lühidalt põhjendada-selgitada oma seisukohti ja plaane.“ (EKR 2007: 39)

Vähemalt B1-tasemel keeleteadust nõutakse avalikelt teenistujatelt, valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste, avalik-õiguslike juriidiliste isikute ja nende asutuste töötajatelt (nooremad ametnikud, kaadrisõdurid, abiteenistujatest kantseleitöötajad, päästetöötajad, õppejõud (v.a. eesti keele ja eesti keeles õpetatavate ainete õppejõud)) (<https://www.riigiteataja.ee/akt/12983186>).

Vaadates algtasemel ja B1-tasemel keelekasutaja kirjeldust võib väita, et erinevus nende vahel on olemas. Nõudmised B1 tasemele on kõrgemad, kui algtaseme nõudmised, kuid, vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele nr 105 §16 p1 26.06.2008 „Algtaseme tunnistusega tõendatud keeleoskus loetakse vastavaks B1-tasemel keeleoskusele“ (<https://www.riigiteataja.ee/akt/12983186>). Seetõttu ongi käesolevas töös vaadeldud B1 taseme testi, mitte A2 taseme testi.

3. TESTIDE VÕRDLUS JA ANALÜÜS KONTROLLITAVATE OSAOSKUSTE JA PÄDEVUSTE KAUPA

3.1 Tasemete võrdlus ja analüüs keeleoskuste kaupa

1998. aastast 2008. aastani kasutuses olnud tasemetestid koosnesid kirjalikust osast, mis hõlmas kirjutamist, lugemist ja kuulamist ning suulist osast, mis testis rääkimist.

Tänaseks on kasutatavate eksamite vorm ja sisu muutunud (Kikerpill 2010: 4). Uuele keeleoskustasemete skaalale üleminekuga muutus ka testide arv. Kuni 2008. aasta suveni oli võimalik valida kolme testi vahel, vastavalt sellele, kas oled algaja, kesktaseme või edasijõudnud keelekasutaja. Nüüd on valikuvõimalus suurem – on võimalik valida nelja testi vahel, vastavalt oma keeleoskusele: A2, B1, B2 või C1 testi vahel.

Ka B1 taseme testis kontrollitakse õppija keeleoskust osaoskuste kaupa – kirjutamine, lugemine, kuulamine ja rääkimine.

Järgnevalt esitatav algtaseme osaoskuste kirjeldus on võetud 1996. aastal ilmunud Krista Kerge raamatust „Funktsionaalse keeleoskuse taseme määratlemine“; 1998. aastal ilmunud Mall Laur'i raamatust „Esimene verstapost: eesti keele suhtluse algtase“; 2000. aastal ilmunud Hille Pajupuu ja Leeni Simm'i raamatust „Eesti keele algtaseme test. Iseseisev keelekasutaja: käsiraamat“.

B1-taseme osaoskuste kirjeldus on võetud 2008. aastal ilmunud Anu-Reet Hausenberg'i jt raamatust „Iseseisev keelekasutaja: B1- ja B2-taseme eesti keele oskus“.

3.1.1 Kirjutamisoskusele esitatavate nõuete võrdlus ja analüüs

Tabel 3. Kirjutamisoskusele esitatavad nõuded

Algtase	B1-tase
Isik suudab kirjutada lühikesi teateid mitmesugustel ainetel, nt tööde nimekirja ja isiklikke kirju (Kerge 1996: 7).	Oskab kirjutada isiklikke kirju ja teateid ning anda edasi uudiseid (Hausenberg jt 2008: 36).
Peab olema võimeline kasutama kontekstiga sobivaid sõnu ning suutma varieerida lihtsaid lauseid (Pajupuu, Simm 2000: 5).	Oskab kirjutada tuttavatel teemadel lihtsamaid üldsõnalisi tekste, ühendades lühemaid lauseid lihtsa järjendina (Hausenberg jt 2008: 36).
Tekst ei moodusta siiski seotud tervikut ja seal võib olla halvasti struktureeritud lõike ning arusaamatuid väljendeid (Kerge 1996: 7).	Keelekasutus ei takista üldiselt teksti mõistmist, kuid emakeele interferents on ilmne ning tekstis esineb palju eri tüüpi vigu (Hausenberg jt 2008: 36).
Peab olema võimeline andma informatsiooni, kirjeldama sündmusi, inimesi, kohti ja esemeid, samuti väljendama oma arvamust, lootusi, soove, palveid, tänu, kahetsust jms (Pajupuu, Simm 2000: 5).	Oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust, oma kogemusi ja elamusi lihtsa tekstina, seejuures tuttavatel teemadel ka üksikasjalikult (Hausenberg jt 2008: 36).
	Oskab kirjutada väga lühikesi tüüpvormis ettekandeid, kus esitab tavapäraselt faktiteavet või põhjendab toiminguid (Hausenberg jt 2008: 36).

Vaadates algtaseme ja B1-taseme võrdlustabelit (Tabel 3), võib märgata, et esitatavad nõuded on samatähenduslikud, vaatamata erinevustele sõnastuses. Kuid B1-taseme

nõuded on rohkem lahti kirjutatud ning konkreetsemad oma sisu poolest, näiteks algtaseme nõue – osata kasutada „kontekstiga sobivaid sõnu ning suutma varieerida lihtsaid lauseid“ ja sellele vastav B1-taseme nõue – osata „kirjutada tuttavalt teemal lihtsamaid üldsõnalisi tekste, ühendades lühemaid lauseid lihtsa järjendina“. B1-taseme kirjeldus sisaldab nõudeid ka teksti esitamise viisi kohta, nt. „oskab kirjeldada oma kogemusi või elamusi lihtsa tekstina“ (vt Tabel 3).

B1-taseme nõuete hulgas on muuhulgas ka nõue osata kirjutada väga lühikesi tüüpvormis ettekandeid, kus testitav esitab tavapäraselt faktiteavet või põhjendab toiminguid ning sellele ei ole võrdväärset vastet algtaseme nõuete hulgas.

3.1.2 Kuulamisoskusele esitatavate nõuete võrdlus ja analüüs

Tabel 4. Kuulamisoskusele esitatavad nõuded

Algtase	B1-tase
Algtaseme testi sooritaja peab olema võimeline aru saada ametlikest avaldustest ja teadaannetest, ohu- ja hoiatusteadetest, uudistest, sündmuste kirjeldustest ja nähtuste seletustest, ta peab suurtes piirides mõistma vestluses väljendatud hoiakuid ja suhtumisi (Pajupuu, Simm 2000: 5).	Mõistab igapäeva elus (tööl, koolis, vabal ajal) regulaarselt korduvate teemade peamist mõtet ja olulisemaid üksikasju (Hausenberg jt 2008: 32).
Tabab tavalise kiirusega kõne puhul asja tuuma (Kerge 1996: 7).	Suudab üldjoontes jälgida lühikest otsesõnalist juttu tuttavalt teemal, kui kõneldakse kirjakeeles ja hääldus on selge (Hausenberg jt 2008: 32).
Isik mõistab aeglast hoolikat kõnet ka mõnel võõral teemal (Kerge 1996: 7).	Mõistab olulisemat ka pikemast kirjakeelsest jutust, kui räägitakse tavapärasemasest aeglasemalt. Paremaks

	mõistmiseks vajab ajuti kordamist või üleküsimise võimalust (Hausenberg jt 2008: 32).
--	---

Kuulamisoskusele esitatavad nõuded algtasemel ja B1-tasemel kattuvad (Tabel 4), vaatamata sõnastuserinevustele. B1-taseme nõuded on rohkem lahti kirjutatud kui algtaseme nõuded, välja arvatud esimeses punktis, kus on pikemalt üles loetletud, mida algtaseme testi sooritaja peab olema võimeline mõistma (ametlikud avaldused ja teadaanded, ohu- ja hoiatusteated, uudised jne (vt eelnevat tabelit).

3.1.3 Lugemisoskusele esitatavate nõuete võrdlus ja analüüs

Tabel 5. Lugemisoskusele esitatavad nõuded

Algtase	B1-tase
Isik suudab mõista tuttavateemaliste tekstide põhiseisukohti ja tuletada konteksti põhjal ka tundmatute väljendite sisu (Kerge 1996: 7).	Saab rahuldavalt aru otsasõnalistest faktipõhistest tekstidest, kui teema kuulub tema huvivaldkonda (Hausenberg jt 2008: 34).
Algtaseme testi sooritaja peab olema võimeline aru saada ametlikest avaldustest ja teadaannetest (Pajupuu, Simm 2000: 5).	On võimeline mõistma ka pikemate tekstide peamist mõtet ja otsima neist konkreetset infot, kui teema on talle oluline või tuttav (Hausenberg jt 2008: 34).
Ta peab olema võimeline lugema faktilise iseloomuga tekste, mõistma nende sisu ning eristama olulist informatsiooni ebaolulisest (Pajupuu, Simm 2000: 5).	Suudab lugeda erieesmärkidel koostatud pikki ja keerukaid tekste (ajaleheartiklid, kirjad, ülevaated, ilukirjandus jm), vajadusel kasutades sobivaid abimaterjale ja lugemisstrateegiaid (Hausenberg jt 2008: 34).

	Argikogemusest erineva teema puhul võib teksti üksikasjade mõistmine olla puudulik (Hausenberg jt 2008: 34).
	Pikemate tekstide mõned üksikasjad ja seisukohad võivad jääda ebaselgeks (Hausenberg jt 2008: 34).
	Suudab lugeda lühemaid tekste erinevatel teemadel (ajaleheartiklid, brošüürid, kasutusjuhendid, lihtne ilukirjandus) (Hausenberg jt 2008: 34).

Algtaseme lugemisoskusele esitatavad nõuded on lahti kirjutatud väga lühidalt, samas B1-taseme lugemisoskusele esitatavad nõuded on esitatud üksikasjalikult (Tabel 5). Lugemisoskusele esitatavates nõuetes võib näha osalist kattumist algtaseme ja B1-taseme esimese kolme nõude puhul. Kuid erinevus sõnastuses näitab, et B1-taseme nõuded on keerulisemad. Näiteks, B1-tasemel nõutakse muuhulgas oskust „lugeda erieesmärkidel koostatud pikki ja keerukaid tekste“, sellal kui algtasemel nõutakse ainult oskust lugeda „faktilise iseloomuga tekste ning eristada olulist informatsiooni ebaolulisest“ (vt Tabel 5). Võrdlustabelis B1-taseme puhul välja toodud kolmele viimasele nõudele ei ole võrdväärset vastet algtaseme nõuete hulgas. Algtaseme nõuetes ei ole eraldi välja toodud, mida testitav võib mitte osata, nagu B1-taseme nõuetes, nt: „argikogemusest erineva teema puhul võib teksti üksikasjade mõistmine olla puudulik“ ning „pikemate tekstide mõned üksikasjad ja seisukohad võivad jääda ebaselgeks“.

3.1.4 Rääkimisoskusele esitatavate nõuete võrdlus ja analüüs

Tabel 6. Rääkimisoskusele esitatavad nõuded

Algtase	B1-tase
Isik saab hakkama suhtlusega tuttavates olukordades ja tuttavate suuliste	Tuleb lihtsat keelt kasutades toime enamikus praktilistes olukordades, nagu

<p>ülesannete puhul (Kerge 1996: 7).</p>	<p>info küsimine, selgituse palumine, oma arvamuse avaldamine, ettepanekute tegemine (Hausenberg jt 2008: 36).</p>
<p>Isik suudab end mõistma panna, kui vesteldakse tavalistel igapäevastel teemadel, kui ka väljendite valik on selgelt mitteidiomaatiline (Kerge 1996: 7).</p>	<p>Oskab esitada võrdlemisi ladusaid, kuid üldsõnalisi kirjeldusi oma huvivaldkonna teemade piires (Hausenberg jt 2008: 36).</p>
<p>Räägib arusaadavalt, ehkki kuulajalt võib mõistmine nõuda erilist keskendumist (Kerge 1996: 7).</p>	<p>Hääldus on üldiselt arusaadav, aga emakeele aktsent võib olla tuntav ning esineb hääldusvigu (nt häälikupikkuses, palatalisatsioon, diftongide hääldamisel, sõnarõhkudes).</p> <p>Oskab rääkida endale tähtsatest asjadest ka natuke nõudlikumates olukordades, kuigi aeg-ajalt võib jääda arusaamatuks, mida ta täpselt öelda tahab. (Hausenberg jt 2008: 36)</p>
<p>Kõne võib olla aeglane, kuid pikemad ebaloomulikud pausid ei ole eriti iseloomulikud (Kerge 1996: 7).</p>	<p>Kõnes esineb küll pause ja katkestusi, aga suudab vestlust jätkata (Hausenberg jt 2008: 36).</p>
	<p>On võimeline lihtsaid keelevahendeid kasutades kirjeldama, analüüsima ja võrdlema ka ebatavalisi sündmusi ja nähtusi (Hausenberg jt 2008: 36).</p>
	<p>Oskab oma arvamusi, nõustumist ja mittenõustumist viisakalt väljendada (Hausenberg jt 2008: 36).</p>

	Oskab väljendada emotsioone (üllatust, rõõmu, kurbust, huvi, ükskõiksust) ning selliste emotsioonidele reageerida (Hausenberg jt 2008: 36).
	Oskab ilma ettevalmistuseta alustada, jätkata ja lõpetada lihtsat silmast silma vestlust, kui kõneaine on talle tuttav või huvi pakkuv (Hausenberg jt 2008: 36).
	Väljendab oma mõtteid lihtsate lausete järjendina (Hausenberg jt 2008: 36).
	Pikem vestlus või abstraktsemad teemad põhjustavad raskusi (Hausenberg jt 2008: 36).
Ta suudab ületada enamiku suhtlemisel tekkivatest raskustest (Kerge 1996: 7).	
Eesti keelt algtasemel kõnelejal tuleb osata kasutada sõnavara ja keelestruktuure integreeritult, vastavalt kujunenud situatsioonile (Laur 1998: 13).	

Rääkimisoskusele esitatavaid nõudeid (Tabel 6) on rohkem kui teiste osaoskuste puhul. Algtasemele esitatavad nõuded kirjeldavad lühidalt ja konkreetselt, mida testi sooritaja peab oskama nii vestluses kui ka rääkides. B1-taseme nõuete kirjeldamine on palju üksikasjalikum. Pööratakse tähelepanu näiteks viisakusreeglite kasutamise oskusele „oskab oma arvamusi, nõustumist ja mittenõustumist viisakalt väljendada“.

B1-tasemel esitatud kuue nõue puhul ei ole algtaseme kirjelduses võrdväärseid vasteid. Samas algtaseme nõuete hulgas on kaks nõuet: „suudab ületada enamiku suhtlemisel tekkivatest raskustest“ ning „eesti keelt algtasemel kõnelejal tuleb osata

kasutada sõnavara ja keelestruktuure integreeritult, vastavalt kujunenud situatsioonile“ millele ei ole võimalik leida võrdväärset vastet B1-tase nõuete hulgas. Need üldsõnalised nõuded ei ole enam vajalikud sellepärast, et B1-tase nõuetes on konkreetselt lahti kirjutatud, mida peab testi sooritaja oskama ja suutma.

3.2 Tasemete võrdlus ja analüüs pädevuste kaupa

Algtaseme kirjeldamisel on sõnavarapädevuse ja grammatikapädevuse kirjeldused lõimitud osaoskuste ja keelefunktsioonide kirjeldustesse. Semantikapädevuse, sotsiolingvistilise pädevuse ning pragmaatikapädevuse kirjeldused on olemas B1-taseme kirjelduses, kuid algtaseme kirjelduses puuduvad. Seoses sellega töö autor võrdleb vaid algtaseme ja B1-taseme sõnavarapädevuse kirjeldust ning algtaseme ja B1-taseme grammatikapädevuste kirjeldust.

3.2.1 Sõnavarapädevuse kirjelduse võrdlus ja analüüs

Tabel 7. Sõnavarapädevuse kirjeldus

Algtase	B1-tase
Sõnavara ulatub 1500-2000 sõnani (Kerge 1996: 7).	Sõnavara on piisav igapäevaste kõneteemade jaoks (perekond, huvialad, töö, reisimine, päevasündmused), kuigi vahel võib ette tulla kaudset väljendust (Hausenberg jt 2008: 40).
Peamiselt arusaamine, võime lühidalt rääkida põhifaktidest, kasutades keskset sõnavara (Kerge 1996: 12).	Sõnavara on piisav, et mõista igapäevaste üldkeelsete tekstide peamist mõtet ja olulisi detaile. Spetsiifilised üksikasjad võivad tekitada raskusi (Hausenberg jt 2008: 40).
Keelekasutus on konarlik, sageli kasutatavate sõnade, fraaside ja tarindite	Kasutab sagedasemaid tarindeid, suudab väljendust mõningal määral varieerida

abil (Kerge 1996: 15).	(Hausenberg jt 2008: 40).
	Konteksti toel mõistab ka juhuslike tundmatute sõnade tähendust, kui teema kuulub tema huvivaldkonda (Hausenberg jt 2008: 40).
	Kui suhtlusolukord ja kõneaine on võõrad või on vaja väljendada mõnd keerukamat mõtet, tekivad väljendusprobleemid (Hausenberg jt 2008: 40).

Võrdlustabelis sõnavarapädevuse kohta (Tabel 7) esitatav algtaseme ja B1-taseme kirjeldus kattub osaliselt.

Algtaseme oskuste nõudmistes on kirjutatud, et sellel tasemel keelekasutaja „sõnavara ulatub 1500-2000 sõnani“ (vt Tabel 7). B1-taseme sõnavarapädevuse kirjelduses ei ole sõnade hulk enam täpselt määratletud, vaid „on piisav igapäevaste kõneteemade jaoks“ (vt Tabel 7).

B1-taseme sõnavarapädevuse kirjeldus on siiski üksikasjalisem. Näiteks algtaseme kirjelduses on nõutud „peamiselt arusaamist, võimet lühidalt rääkida põhifaktidest, kasutades kesksel sõnavara“ sel ajal kui B1-tasemel: „sõnavara on piisav, et mõista igapäevaste üldkeelsete tekstide peamist mõtet, kuid spetsiifilised üksikasjad võivad tekitada raskusi“. B1-tasemel esitatud kahe viimase nõude puhul algtaseme kirjelduses ei ole võrdväärseid vasteid (vt Tabel 7).

3.2.2 Grammatikapädevuse kirjelduse võrdlus ja analüüs

Tabel 8. Grammatikapädevuse kirjeldus

Algtase	B1-tase
Peab tundma eesti keele põhilisi grammatilisi struktuure, teadma	Oskab üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle, et

muutevorme ja oskama vormistada sõnadevahelisi seoseid (Pajupuu, Simm 2000: 5).	kirjeldada tavalisi sündmusi ja olukordi ning väljendada oma soove ja arvamusi (Hausenberg jt 2008: 41).
Kasutab keelestruktuure integreeritult, vastavalt kujunenud situatsioonile (Laur 1998: 13).	Kasutab tuttavas olukorras grammatiliselt üsna õiget keelt, ehkki emakeele mõju on märgatav. Tuleb ette mitmesuguseid vigu, kuid need ei takista mõistmist (Hausenberg jt 2008: 41).
	Mõistab põhiliste grammatiliste tarindite kaudu edasiantavaid tähendusi ja funktsioone (Hausenberg jt 2008: 41).
	Lauseehitus ja teksti sidusus on lihtsakoeline (Hausenberg jt 2008: 42).

Võrdlustablis grammatikapädevuse kohta (Tabel 8) esitatav algtaseme ja B1-taseme kirjeldus kattub osaliselt. B1-taseme grammatikapädevuse kirjeldus on konkreetsem ja üksikasjalikum. Näiteks kui algtasemel nõutakse „põhiliste grammatiliste struktuuride tundmist, oskust vormistada sõnadevahelisi seoseid ja muutevormide teadmist“, siis B1-tasemel testija peab „oskama üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle tavaliste sündmuste ja olukordade kirjeldamiseks ning oskama väljendada oma soove ja arvamusi“.

B1-tasemel esitatud viimase kahe nõude puhul ei ole algtaseme kirjelduses võrdväärseid vasteid (vt Tabel 8).

3.3 Kokkuvõtte osaoskuste ja pädevuste analüüsist

Algtaseme ja B1-taseme osaoskuste ja pädevuste kirjeldused annavad selget teavet selle kohta, mida peab teadma ja oskama võõrkeele õppija, et sooritada testi edukalt.

Vaadates algtaseme ja B1-taseme nõudeid, võib märgata, et B1-taseme nõuded on üksikasjalikumad, vastates kaasajastatud rahvusvahelistele normidele. Osaoskuste

nõuded on lahti kirjutatud detailsemalt – see annab selgema pildi õppijale (võõrkeele valdamise taseme kohta), õpetajale (kergem on õpetada, kui tead, milliseks tasemeeksamik on vaja õppijat ette valmistada), testide koostajatele ning ka eksamineerijale (on kergem hinnata õppija teadmisi).

Algtaseme osaoskuste ja keeleliste funktsioonide kirjeldus on sõnastatud üldsõnaliselt. B1-taseme osaoskuste ja pädevuste kirjeldus on detailsem ja informatiivsem.

4. ALGTASEME JA B1-TASEME TESTI KIRJELDUS JA VÕRDLUS

4.1 Algtaseme testi kirjeldus

Algtaseme test koosneb neljast osast, kust kontrollitakse õppija osaoskusi eesti keeles. Algtaseme testi kirjeldus on võetud 2002. aastal ilmunud Pilvi Alp'i, Pille Reins'i ja Hille Pajupuu poolt koostatud raamatust „Eesti keele algtaseme test: käsiraamat“.

Testi esimeseks osaks on kirjutamise osa. Kirjutamise osas on kaks ülesannet: testitav peab täitma ankeedi või küsimustiku ja loovkirjutamise ülesandes kirjutama isikliku kirja. Nende ülesannete edukaks sooritamiseks peab testitav täitma formulare, kirjutama isiklikku laadi kirja, väljendada end arusaadavalt, mõistma ja täpselt järgima tööjuhendeid (Alp jt 2002: 11). Testi ülesanded on vastavuses algtaseme kirjutamisoskusele esitatavate nõuetega – testitav peab olema võimeline andma informatsiooni, kirjeldama sündmusi, kirjutama isiklikke kirju (vt Tabel 3, lk 15). Selle osa tegemiseks on ette nähtud 30 minutit.

Testi teiseks osaks on kuulamine. Siin on neli ülesannet: valikvastustega küsimused ning lünkülesanne. Nende ülesannete edukaks sooritamiseks peab testitav saama aru kuuldu teksti üldisest mõttest, oskama leida valikulise info tekstist, suutma jälgida argiveestlusi ja intervjuud (Alp jt 2002: 11). Testi ülesanded on vastavuses algtaseme kirjutamisoskusele esitatavate nõuetega, mille järgi testitav peab olema võimeline aru saama ametlikest avaldustest, sündmuste kirjeldustest, tabama asja tuuma (vt Tabel 4, lk 16-17). Kuulamise osa kestab 30 minutit.

Testi kolmandaks osaks on lugemise osa. Lugemise osas on neli ülesannet: valikvastustega ülesanded, sobitusülesanne ning valikvastustega lünkülesanne. Nende ülesannete edukaks sooritamiseks peab testitav saama aru loetud teksti peamisest mõttest, leidma valikulise info tekstist, mõistma teksti hoolimata tundmatutest sõnadest (Alp jt 2002: 11). Testi ülesanded on vastavuses algtaseme lugemisoskusele esitatavate

nõuetega – suuta mõista tuttavateemaliste tekstide põhiseisukohti, saada aru ametlikest avaldustest, eristada olulist informatsiooni ebaolulisest (vt Tabel 5, lk 17-18). Lugemise osa kestab 50 minutit.

Testi neljandaks osaks on rääkimine. Rääkimise osas peab testitav vastama isikliku laadi küsimustele, vestlema ja jõudma kokkuleppele teatud tingimustes, esitama ise küsimusi ja oskama küsimustele vastata. Nende ülesannete edukaks sooritamiseks peab testitav hankima ja esitama faktilist infot, väljendama oma arvamusi, soove ja huve, väljendama arusaamist ja mõistmisraskusi (Alp jt 2002: 11). Testi ülesanded on koostatud algtaseme rääkimisoskusele esitatavate nõuetest lähtuvalt – saada hakkama tuttavates olukordades, suuta ületada enamikku suhtlemisel tekkivatest raskustest ja panna teisi end mõistma (vt Tabel 6, lk 18-20). Rääkimise osa jaoks on ette nähtud 15 minutit.

4.2 B-1 taseme testi kirjeldus

B1-taseme test koosneb neljast osast – kirjutamise, kuulamise, lugemise ja rääkimise osast. B1-taseme testi kirjeldus on võetud 2011. aastal ilmunud Pilvi Alp'i raamatust „Eesti keele B1-taseme eksam: käsiraamat“ ja Sihtasutus INNOVE internetileheküljelt <http://www.innove.ee/et/eesti-keele-tasemeeksamid>, kus on link eesti keele B1-taseme eksamiga seotud dokumendile http://www.ekk.edu.ee/vvfiles/1/b1_eksam_toim_pa.pdf (edaspidi INNOVE).

Testi esimeseks osaks on kirjutamise osa. Kirjutamise osas on kaks ülesannet: testitav peab täitma küsimustiku või koostama teate ja kirjutama loovkirjutamise ülesandes isikliku kirja või jutu. Nende ülesannete edukaks sooritamiseks peab testitav edastama isikuandmeid, väljendama oma arvamust, oskama loovalt kirjutada (INNOVE: 4). Testi ülesanded on vastavuses B1-taseme kirjutamisoskusele esitavate nõuetega – osata kirjutada isiklikke kirju, lihtsamaid üldsõnalisi tekste tuttavatel teemal, kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust (vt Tabel 3, lk 15). See osa tegemine kestab 30 minutit.

Testi teiseks osaks on kuulamisharjutused. Siin on neli ülesannet: valikvastustega küsimused (vastuse valimine kolme pildilise või sõnalise variandi hulgast),

valikvastusega küsimused (vastuse valimine kolme variandi hulgast), avatud küsimused või lünkade täitmine ning küsimused, kus tuleb otsustada, kas väide on õige või vale. Nende ülesannete edukaks sooritamiseks peab testitav mõistma juhendeid ja korraldusi, saama aru teksti peamisest mõttest, suutma jälgida emakeelekõnelejate vestlust ja meediakanalite salvestusi (INNOVE: 4). Testi ülesanded on vastavuses B1-taseme kuulamisoskusele esitavate nõuetega – mõista olulisemat pikemast kirjakeelsest jutust, igapäeva elus korduvate teemade peamist mõtet jne (vt Tabel 4, lk 16-17). See osa kestab 30 kuni 35 minutit.

Testi kolmandaks osaks on lugemise osa. Lugemise osas on neli ülesannet: valikvastustega küsimused (kuulutuste ja situatsioonide kokkuviiimine), valikvastusega küsimused (vastuse valimine kolme variandi hulgast), valikvastustega lünkülesanne (vastuse valimine kolme variandi hulgast või vastuste valimine sõnade pangast) ning valikvastustega lünkülesanne (teksti sobiva fraasi või lauselõigu valimine pangast). Nende ülesannete edukaks sooritamiseks peab testitav leidma ja valima vajalike fakte, oskama lugeda juhiseid ja teha järeldusi (INNOVE: 4-5). Testi ülesanded on koostatud, lähtudes B1-taseme lugemisoskusele esitavatest nõuetest – saada aru faktipõhistest tekstidest, olla võimeline otsima konkreetset infot, suuta lugeda tekste erinevatel teemadel (vt Tabel 5, lk 17-18). Lugemise osa tegemiseks on ette nähtud 50 minutit.

Testi neljandaks osaks on rääkimisülesanded. Rääkimise osas on kaks ülesannet: vestlus isiklikel teemadel või dialoog (küsimustele vastamine ja arutelu) ning dialoog. Nende ülesannete edukaks sooritamiseks peab testitav küsima ja jagama teavet, esitama oma arvamust, tegema ettepanekuid, oskama vahetada infot (INNOVE: 5). Testi ülesanded on koostatud vastavuses B1-taseme rääkimisoskusele esitavate nõuetega – oskata väljendada oma arvamust ning nõustumist ja mittenõustumist, osata küsida infot, paluda selgitust, avaldada oma arvamust (vt Tabel 6, lk 18-20). Rääkimise osa kestab 15 minutit.

4.3 Algtaseme ja B1-taseme testide võrdlus

Testide kirjelduste põhjal võib väita, et vaatamata kohatisele sarnasusele esineb neis ka erinevusi. Järgnevalt võrdlen teste osade kaupa.

4.3.1 Kirjutamisosade võrdlus

Tabel 9. Kirjutamisosade ülesanded

Ülesanne	Algtase	B1-tase
Esimene	Ankeedi või küsimustiku täitmine	Küsimustiku täitmine (10 küsimust) või teate koostamine
Teine	Isiklik kiri	Loovkirjutamine (jutu kirjutamine) või isikliku kirja koostamine

Erinevusi algtaseme ja B1-taseme vahel (vt Tabel 10) võib märgata kohe esimese ülesande puhul. Küsimustiku/ankeedi täitmine on jäänud samaks, kuid teate koostamine on raskem kui küsimustiku/ankeedi täitmine, nõudes testitavalt loovat kirjutamist. Teine ülesanne on testides loovkirjutusülesanne, mis nõuab testitavalt oskust iseseisvalt teksti koostada. Kui algtaseme testis on see ainult isikliku kirja koostamine ja siin ei kontrollita testitava loomevõimet, siis B1-taseme testis peab testitav olema võimeline kirjeldama mingit sündmust, vahendama oma kogemusi, edastama infot ja avaldama oma arvamust (Alp 2011: 14).

4.3.2 Kuulamisosade võrdlus

Tabel 10. Kuulamisosade ülesanded

Ülesanne	Algtase	B1-tase
Esimene	Valikvastustega küsimused (vastuse valimine nelja pildilise variandi hulgast)	Valikvastusega küsimused (vastuse valimine kolme pildilise või sõnalise variandi hulgast)
Teine	Valikvastustega küsimused (vastuse valimine kolme sõnalise variandi hulgast)	Valikvastusega küsimused (vastuse valimine kolme variandi hulgast)
Kolmas	Lünkülesanne (lauselünkade täitmine puudutava infoga)	Avatud küsimused (lühivastuste kirjutamine) või lünkade täitmine

		(lausete täitmine puudutava infoga)
Neljas	Valikvastusega küsimused (õige-vale variandi valimine)	Valikvastusega küsimused (vastuse leidmine kahe variandi hulgast, õige-vale)

Ülesannete tüübid on mõlemas testis samad (vt Tabel 10). B1-taseme testides ülesannete valik tundub esmapilgul suurem – kolmandas ülesandes on kasutatud ka avatud küsimusi, mis eeldab testi sooritajatelt lühivastuste andmist, kuid sisuliselt on ka selle ülesande puhul tegemist lünkülesandega, kus tuleb kirjutada puuduv sõna või fraas. B1 taseme testi see osa on mahukam: algtaseme testis peab testitav leidma vastuse 20 küsimusele (Alp jt 2002: 17), sel ajal kui B1-taseme testis peab testitav leidma vastuse juba 30 küsimusele (Alp 2011: 17).

4.3.3 Lugemisosade võrdlus

Tabel 11. **Lugemisosa ülesanded**

Ülesanne	Algtase	B1-tase
Esimene	Valikvastustega ülesanne (lühiteade ja selle ümbersõnastuse kokkuviiimine)	Valikvastustega küsimused (kuulutuste ja situatsioonide kokkuviiimine)
Teine	Valikvastustega küsimused (vastuse valimine kolme variandi hulgast)	Valikvastustega küsimused (vastuse valimine kolme variandi hulgast)
Kolmas	Valikvastustega lünkülesanded (vastuse valimine sõnade pangast või kolme variandi hulgast)	Valikvastustega lünkülesanne (vastuse valimine kolme variandi hulgast või sõnade pangast)
Neljas	Sobitusülesanne (õige lauselõpu valimine)	Valikvastustega lünkülesanne (teksti sobiva fraasi või lauselõigu valimine pangast)

Lugemisülesannete struktuur on üldjoontes sarnane (vt Tabel 11), kuid esineb ka erinevusi. Esimese ülesande puhul tuleb algtaseme testis kolme ümbersõnastatud teate hulgast valida samatähenduslik, kuid B1-taseme testis tuleb testitaval viia kokku kuulutus ja seda seletatav lause. Teise ülesande puhul seisneb erinevus testide vahel

teksti pikkuses: algtaseme testis antakse testitavale 200-sõnaline tekst (Alp jt 2002: 30) ning B1-taseme testi puhul loeb testitav juba 300-sõnalist teksti (Alp 2011: 26). Samuti B1-taseme testis on teise ülesande puhul võimalik ka järgmine variant: testitav peab iga tekstilõigu kohta leidma kolme vastusevariandi hulgast selle, mis annab edasi loetud lõigu sisu (Alp 2011: 28). Neljas ülesanne testides erineb rohkem: algtaseme testis testitav peab lausejätkude hulgast leidma sobiva jätku (Alp jt 2002: 35), aga B1-taseme testis testitav peab teksti lünkadesse leidma sobiva variandi (Alp 2011: 32).

4.3.4 Rääkimisosade võrdlus

Rääkimisosad koosnevad mõlemal juhul sissejuhatavast vestlusest, küsimustele vastamisest ja arutelust ning dialoogist. Mõlemas testis sissejuhataval vestlusel tutvustavad testitavad end ja vastavad mõnedele küsimustele oma elu kohta (Alp jt 2002: 38; Alp 2011: 33). Esimene ülesanne mõlemas testis koosneb kahest osast: esimeses osas eksamineerija valib teemalehelt küsimusi ja esitab neid algul ühele ja siis teisele testitavale. See küsitlus on sissejuhatav ülesanne teisele poolele – testitavad peavad jõudma omavahelisele kokkuleppele või otsusele, tuginedes etteantud situatsioonikirjeldusele. (Alp jt 2002: 38; Alp 2011: 33) Teises ülesandes mõlemas testis testitavatele antakse küsimusekaart ja vastusekaart. Intervjueerija lõpetab testitavate omavahelise dialoogi peale 4. või 5. küsimust ning vahetab nende kaardid uute vastu ja see, kes enne küsis, saab nüüd vastata, ja see, kes enne vastas, saab küsida. (Alp jt 2002: 42; Alp 2011: 37) Mõlema testi rääkimisosa ülesanded on ainukesed, mis on täiesti sarnased.

KOKKUVÕTE

Seoses üleminekuga rahvusvahelistele standarditele võõrkeele testimisel oli vaja üle vaadata ka seni Eestis kehtinud testimise standardid. Alates 2008. aastast kehtivad Eestis A, B ja C tasemed, mis omakorda jagunevad ka alatasemeteks.

Käesoleva töö eesmärgiks oli võrrelda ja analüüsida algtaseme ja B1-taseme testides testitud osaoskusi ning võrrelda testide kirjeldust, saamaks ülevaadet tehtud muutustest.

Algtaseme osaoskustele esitatud nõudmised on lihtsalt ja selgelt sõnastatud. B1-taseme kirjeldus osaoskuseti on enamasti üksikasjalikum ja rohkem lahti kirjutatud. Esitatud on uusi nõudeid kirjaliku teksti koostamisele, nt oskus kirjutada lühikesi tüüpvormis ettekandeid. Algtaseme testide kirjeldustes ei ole eraldi välja toodud pädevuste kirjeldused, need on lõimitud osaoskuste ja funktsioonide kirjelduste sisse. Pädevuste kirjeldused B1-tasemel on üksikasjalikumad ja rohkem lahti kirjutatud. B1-tasemel grammatikapädevuse kirjelduses on toodud välja ka olukorrad, millal peab testitav oskama õigesti kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle (vt Tabel 8, lk 19), kuid algtaseme kirjelduses pole see täpsustatud.

Vaadates testide kirjeldust võib öelda, et testide ülesandetüübid (valikvastustega ülesanded, valikvastustega lünkülesanded, valikvastustega küsimused, isiklik kiri) on jäänud samasuguseks, kuid mõned B1-taseme testi ülesanded on pikemad ja keerukamad, näiteks lugemisosa ülesanded on pikemad (testitavale ette antud teksti pikkus on 100 sõna võrra suurem) ja kirjutamisosas nõutakse rohkem loovkirjutamist kui algtaseme testis.

Kokkuvõtteks võib öelda, et B1-taseme testi nõuded on lahti kirjutatud detailsemalt kui algtaseme testi nõuded. Kaasaaegsetega nõudmistega vastavusse viidud testid on samuti muutunud veidi keerukamaks.

KIRJANDUS

Alp jt = Alp, Pilvi, Pille Reins, Hille Pajupuu 2002. Eesti keele algtaseme test: käsiraamat. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus.

Alp, Pilvi 2011. Eesti keele B1-taseme eksam: käsiraamat. Tallinn: Argo.

Bachman, Lyle F. 1990. Fundamental Considerations in Language Testing. Oxford: Oxford University Press.

Canale, Michal, Merrill Swain 1980. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing; <http://ibatefl.com/wp-content/uploads/2012/08/CLT-Canale-Swain.pdf> . Vaadatud 05.07.2013.

EKR 2007 = Euroopa keeleõppe raamdokument. Õppimine, õpetamine ja hindamine 2007. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium.

Hausenberg jt = Hausenberg, Anu-Reet, Tiina Kikerpill, Maia Rõigas, Ülle Türk 2003. Keeleoskuse mõõtmine: käsiraamat. Tallinn: TEA kirjastus.

Hausenberg jt = Hausenberg Anu-Reet, Marju Iives, Annekatrin Kaivapalu, Krista Kerge, Katrin Kern, Mare Kitsnik, Ingrid Krall, Karin Rummo, Tiina Rüütmaa 2008. „Iseseisev keelekasutaja : B1- ja B2-taseme eesti keele oskus. Tartu: AS Atlex.

Iives, Marju 2008. Algaja keelekasutaja: A2-taseme eesti keele oskus. Tallinn: Eesti keele sihtasutus.

INNOVE = http://www.ekk.edu.ee/vvfiles/1/b1_eksam_toim_pa.pdf . Vaadatud 06.08.2013.

Laur, Mall 1998. Esimene verstapost. Eesti keele suhtluse algtase. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus.

Kerge, Krista 1996. Funktsionaalse keeleoskuse taseme määratlemine. Tallinn: Eesti Vabariigi Haridusministeeriumi Metoodika- ja Koolituskeskus.

Kikerpill, Tiina 2010. Lugemisoskuse mõõtmine eesti keeles teise keelena. Testisoorituse kvalitatiivne analüüs. Magistritöö.
http://dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/15211/kikerpill_tiina.pdf?sequence=1 . Vaadatud 10.07.2013.

Kirss, Laura, Marre Karu 2008. Uuringu „Eesti keele õppe ja tasemeeksami sooritamise motivatsioon“ LÕPPRAPORT. Tartu: Poliitikauuringute Keskus PRAXIS.
http://www.praxis.ee/fileadmin/tarmo/Projektid/Haridus/HTM-RMBkeel/Toimetised_2_2009.pdf . Vaadatud 30.07.2013.

Pajupuu, Hille, Leeni Simm 2000. Eesti keele algtaseme test. Iseseisev keelekasutaja. Käsiraamat. Tallinn: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsiooni Keskus.

THE COMPARISON AND THE ANALYSIS OF BASIC LEVEL AND B1-LEVEL TESTS. SUMMARY

The object of this graduation thesis is to compare the description of Basic level and B1-level tests to find out what were the changes, that the transition has brought, and to compare and analyse the tests constituent skills. Different tests are used to measure the language proficiency components and the test type depends on the aim of testing. To measure knowledge of Estonian language - proficiency tests are used. To measure knowledge of Estonian language in the exam, four constituent skills are tested: understanding listening and understanding reading, writing and talking. These constituent skills come under communication competence.

In 1996, by the decree of Estonian Government, the language proficiency levels were implemented: basic, independent and proficient levels. Since 1999, to measure knowledge of Estonian language, level tests that were used were brought up to date with the contemporary requests of that time.

On the 1 of July 2008, Estonia joined up with European unitary language constituent skills system. Since then, Estonian language skill levels are in adequacy with the European Council unitary language constituent skills – the basic level language user – A, the independent level language user – B, the proficient level language user – C.

Looking at the requirements to linguistic proficiency, in the Basic level test and B1-level test, it is noticed that B-1 level test requirements are detailed, equivalent to international standards. The description of Basic level constituent skills and linguistic functions are formulated generally. The description of B1-level constituent skills and competences is more detailed and informative.

Looking at the description of Basic level test and B1-level test it can be said, that although there are similarities in the structure, there are also differences. For example – in the B1-level test the exercises of the reading part are more difficult in their contents, in the writing part the creative writing is required, to what in the Basic level test less attention was paid.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina

Jelena Sutenkova

(autori nimi)

(sünnikuupäev: 12.09.1979)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
ALGTASEME TESTI JA B1-TASEME TESTI VÕRDLUS JA ANALÜÜS,
(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on

Maarika Teral,

(juhendaja nimi)

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
 3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus/Tallinnas/Narvas/Pärnus/Viljandis, 26.08.2013 *(kuupäev)*